

نصیحت‌های پدران

در قرآن می‌خوانیم

محمد مهدی عباسی آغوی

شاید شما هم جزو کسانی باشید که نمی‌دانند فرزند خود را نصیحت کنند یا نه؟ از سویی سرزبان‌ها افتاده است که به خصوص نوجوان‌ها را نصیحت نکنید؛ از سوی دیگر این قدر در دین ما به نصیحت و موعظه توصیه شده است. وقتی کسی مرا نصیحت می‌کند، به این معنا نیست که نمی‌دانم، که تو باید به آنچه من می‌گویم عمل کنی و دیگر حق انتخاب نداری! نصیحت یعنی من خیر تو را می‌خواهم و در آنچه بدان رسیده‌ام، تو را شریک می‌کنم. در قرآن کریم خداوند بیش از ده بار از نصیحت‌های پدران یاد کرده است. چهار بار یا بُنی (ای پسرانم) و شش بار یا بُنی (ای پسرکم). با هم مروری کنیم بر نصیحت‌هایی که شاید جای آن در خانواده ما خالی باشد.

به چه نصیحت کنیم؟

۱

تلاش برای عاقبت‌به‌خیری: فرزندانم! حال که خداوند دین را برای شما برگزیده است، جز به مسلمانی از دنیا نروید. (حضرت ابراهیم و حضرت یعقوب علیهم‌السلام)

۲

مراقب چشم‌زخم مردم باشید: فرزندانم! از یک در وارد نشوید و از درهای مختلف وارد شوید. (حضرت یعقوب علیهم‌السلام)

۳

جوینده یابنده است: فرزندانم! دنبال یوسف و برادرش بگردید و از رحمت خدا ناامید نشوید. (حضرت یعقوب علیهم‌السلام)

۴

مراقب دوستانت باش: فرزندم! با من بیا و همراه کافران نباش! (حضرت نوح علیهم‌السلام)

۵

مراقب مکر حسودان باش: فرزندم! رؤیایت را برای برادرانت نگو که برایت نقشه نکشند. (حضرت یعقوب علیهم‌السلام)

چگونه نصیحت کنیم؟

۱. دلیل نصیحت خود را توضیح دهید؛ اینکه چرا چنین توصیه‌ای دارید. توصیه‌های انبیا و اولیا، بایدها و نبایدهایی است که همیشه مبتنی بر همتها و نیستها است. واقعیت، ریشه هر نصیحت است. برای همین است که در اکثر آیاتی که نصیحتی در آن‌ها آمده است، به واقعیت و زیربنای آن توصیه هم اشاره شده است.
۲. ابتدای نصیحت خود را با کلمات محبت‌آمیز آغاز کنید. محبت مسیری به قلب فرزندان باز می‌کند. شماتت و سرزنش این راه را مسدود می‌کند. در اکثر این آیات تعبیر محبت‌آمیز فرزندم یا فرزندانم آمده است.
۳. امور اعتقادی و باورها مقدم بر رفتارها هستند. تا اندیشه فرد اصلاح نشود، انگیزه‌ای برای اصلاح رفتار شکل نخواهد گرفت؛ مانند حضرت لقمان که ابتدا از توحید و معاد گفت و بعد از نماز و امر به معروف و نهی از منکر.
۴. همراه اینکه می‌گویید چه کارهایی نکن، بگویید چه کارهایی انجام بده. همراه انتقاد، پیشنهاد هم بدهید. همان‌طور که جناب لقمان ابتدا گفت چه کارهایی انجام بده و بعد از نبایدها گفت.
۵. درست است که فرزندان شما اشتباه کرده‌اند، ولی یادتان نرود فرزند شما هستند و شما خیر آن‌ها را می‌خواهید. حضرت یعقوب با وجود ناراحتی از پسران، مراقب گزند چشم‌زخم و ناامیدی به آنان است.

* به دلیل کثرت استناد، منابع آیات و روایات ذکر نشده و در دفتر مجله محفوظ است.

۶

خدا شریک نمی‌خواهد: فرزندم! برای خدا شریک قرار نده. (جناب لقمان)

۷

خدا به همه چیز آگاه است: مراقب کارهایت باش: فرزندم! اگر به اندازه سنگینی دانه خردل باشد و در دل سنگی یا در گوشه‌ای از آسمان‌ها و زمین قرار گیرد، خداوند آن را [در قیامت برای حساب] می‌آورد. (جناب لقمان)

۸

رابطه‌ات را با خدا، خلق، خود و خلقت تنظیم کن: فرزندم! نماز را برپا دار و امر به معروف و نهی از منکر کن و در برابر سختی‌هایی که به تو می‌رسد، با استقامت و شکیبایی باش. (جناب لقمان)

۹

مغرور مباش: فرزندم! با بی‌اعتنایی از مردم روی مگردان و مغرورانه بر زمین راه مرو. (جناب لقمان)

۱۰

در رفتار و گفتار میانه‌رو باش: فرزندم! در راه رفتن، اعتدال را رعایت کن؛ از صدای خود بکاه (و هرگز فریاد مزن). (جناب لقمان)

